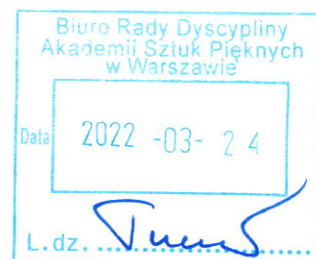

dr hab. Tomasz Nowak, prof. uczelni,
Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny
w Siedlcach, Wydział Nauk Humanistycznych,
Pracownia Sztuki

Siedlce, 14 marca 2022 r.

Recenzja rozprawy doktorskiej mgra Jana Alberta Cieślaka pt. *Między pustką a pełnią* z dziedziny sztuka, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki, zrealizowanej pod opieką promotorską profesora Wojciecha Cieśniewskiego.

Informacje ogólne o doktorancie

Jan Albert Cieślak studiował na Wydziale Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Dyplom magistra sztuki uzyskał w 2016 roku w Pracowni Malarstwa u profesora Wojciecha Cieśniewskiego z wynikiem celującym. Aneks do dyplomu przygotował w pracowni grafiki warsztatowej profesora Piotra Smolnickiego. W trakcie studiów na kierunku malarstwo, zostaje dwukrotnie laureatem stypendium Rektora ASP w Warszawie dla najlepszego studenta. Poszerzając sferę doświadczenia i kompetencji, uzyskuje stypendium Erasmus + w roku akademickim 2014/15 w Newcastle University.

W latach 2016-2020 realizuje program studiów doktoranckich w trybie niestacjonarnym na Wydziale Malarstwa ASP w Warszawie. Pozostając w ciągłym procesie kształcenia i doskonalenia realizuje projekty indywidualne oraz bierze udział w prezentacjach zbiorowych.

Rada Dyscypliny Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie po zapoznaniu się z dokumentacją oraz koncepcją rozprawy doktorskiej, w tym proponowanym tematem przewodu doktorskiego pt. *Między pustką a pełnią* wszczęła (przewód wszczęty po 1 maja 2019 r. i procedowany według Ustawy 2.0) Panu mgr Janowi Albertowi Cieślakowi przewód doktorski w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Lektura materiałów dotyczących przewodu doktorskiego Jana Alberta Cieślaka dostarczonych przez Biuro Rady Dyscypliny i Szkoły Doktorskiej ASP w Warszawie pozwala stwierdzić ich kompletność oraz staranne i zgodne ze stosownymi przepisami przygotowanie.

Na rozprawę doktorską składa się cykl 29 obrazów, który autor podzielił na sześć części: część I-*Pełnia* - siedem obrazów, część II-*Pustka* - sześć obrazów, część III-*Pomiędzy* - pięć obrazów, część IV-*Tonący* – trzy obrazy, część V-*Pomiędzy cd.* – sześć obrazów, część VI- *Ja* – dwa obrazy.

Opis dzieła pt. *Między pustką a pełnią* składa się z czterech części poprzedzonych wprowadzeniem, w którym autor eksponuje intencje oraz swoje wątpliwości.

W swojej rozprawie doktorskiej podjąłem próbę określenia relacji między tym, co jest dla mnie wszystkim a nicością, między pustką a pełnią, poczuciem niedoboru i nadmiaru. Skupiłem się na emocjach powstałych w wyniku odczuwania i świadomości powyższych zjawisk, na niepokoju, przerażeniu i zagubieniu. Próba pełnego zrozumienia tematu być może okaże się nieudana.

Część I pt.: *Filozofia*, w której autor poddaje analizie pojęcie pustki w ujęciu wybranych przedstawicieli myśli filozoficznej oraz poprzez pryzmat dwóch skrajnych idei religijnych – buddyzmu i chrześcijaństwa. Jest świadectwem penetrowania intelektualnej podbudowy dla autorskich realizacji malarskich.

Część II pt.: *Sztuka*. W tej części autor skupia się na badaniu/analizowaniu obecności pustki w świecie sztuki. Skupienie, z jakim podchodzi autor do problematyki *pustki* i *pełni*, jest stanem ciągłej gotowości na odkrywanie kolejnych, intelektualnych wartości w budowaniu wypowiedzi malarskiej, poprzez doświadczanie wielu postaw w różnorodnych mediach, manifestowanych przez złożone osobowości świata sztuki.

W części trzeciej pt.: *Przeżycia*, Cieślak daje świadectwo na mocne osadzenie we współczesnym rozumieniu roli sztuki oraz wielowarstwowości jej doświadczania.

Skupiłem się na emocjach powstałych w wyniku odczuwania i świadomości powyższych zjawisk. Przeżycia te związane są z przytłoczeniem, niepokojem, niemocą, chorobą i wreszcie szukaniem życiowej równowagi. Wpływały one na relacje rodzinne, na proces twórczy, na rozumienie natury. Stały się głównym tematem mojej rozprawy doktorskiej. Kontekst życia był mi potrzebny by wyrazić, czym jest dla mnie poczucie pustki i pełni; jak się ono zrodziło i jakie miało znaczenie. .

W części czwartej pt.: *Dzieło*, autor poddaje analizie 29 obrazów podzielonych na 6 części. Analizując swoje kompozycje sugeruje, aby nie poddawać się łatwym interpretacjom, nie wymagającym krytycznej analizy. Relacjonuje:

Opowiadają o tym, co kryje się w odbiorze podstawowych pojęć. Namalowałem je po to, by ukazać złożoność niepokoju. Wyobrażam sobie pustkę i pełnię. Granice między

nimi się zacierają. Czuję natłok. Żeby wyrazić niepokój i niedookreślenie wprowadzam znaki ze świata realnego. Są jednak zdeformowane i półabstrakcyjne.

W tych pracach malarskich pojawiły się znaki z wymową poszerzoną o ich znaczenie przedmiotowo-opisowe i literackie treści odnoszące się do teraźniejszości, ze swoją ułomnością widzenia i interpretowania świata, tego zewnętrznego i tego widzianego w jego impulsywnej i podświadomej formie. Autor proponuje rozwiązanie możliwie prawdziwe, a zarazem otwierające przestrzeń doznań innych, niż forma nawiązująca do treści czysto mimetycznych. Sugeruje jasność wypowiedzi zawierającej fascynację niejednoznacznością. Poprzez wieloznaczność stosowanej symboliki nawiązuje do złożoności postaw i zjawisk. Wszystkie te elementy budują swoistego rodzaju doświadczenie. Środki stosowane w kompozycjach Cieślaka w warstwie treściowej nawiązują w znakowaniu do przekazywanych emocji i intencji w szukaniu, czy też zbliżaniu się do odpowiedzi.

Malarstwo mówi o niepokojach wynikających z wyobrażenia pustki i pełni, o procesie szukania równowagi. O niejasności, ale nie pojęć tylko odczuć, o nieokreśloności i zagubieniu, o niepokoju, który towarzyszy mi od wczesnego dzieciństwa.

Fakt ten nie zmienia siły oddziaływania poszczególnych znaków, wręcz przeciwnie, dominuje w całości przekazu kompozycji. Znak, gest, z dużym spokojem odnosi się do sytuacji i przestrzeni, które eksploruje autor. Istnienie ich jest jakby podświadome, ale tworzące wobec licznych zagrożeń aurę spokoju, czy wręcz obojętności. Spokój i rozważa zdają się dominować w kompozycjach, dając nadzieję.

Obrazy z pracy doktorskiej są o świadomości wrażenia pustki i pełni. Nie są o pustce.

Nie są o pełni. Nie są o pustce i pełni. Mówią o emocjach związanych ze świadomością tych zjawisk. Mówią o zacieraniu się granic między pustką i pełnią

Płaszczyzna, na której w opozycji do niej pojawia się archaiczny znak lub gest, staje się symbolem autonomicznej wrażliwości, poznania i doświadczenia. Napięcia form w kompozycjach Cieślaka rozsadzają przestrzeń, która staje się niedookreślona. Działania te mieszczą się w kadrze jakby przypadkowo, przez mgnienie, jak jedna z wielu chwil, budujących - na przykład - dzień.

Cieślak podejmuje ważny pierwiastek poznawczy w studiach nad treścią i formą w autorskich realizacjach malarskich, osadzonych w przestrzeni postmodernistycznej kultury. Autor roztacza swoistego rodzaju wizję osamotnienia, alienacji we współczesnym

społeczeństwie. Cieślak dywaguje o umykającym człowieczeństwie, o potrzebie silniejszego kontaktu ze światem realnym, jako źródłem niewyczerpanych inspiracji.

W takim kontekście twórczość mająca związek z naturą, wywodząca się niejako z jej nurtu, ma wartość inspirującą, oczyszczającą i kompensującą. Pozwala przywrócić intymny rytm i rozwój życia osobowego. Staje się wyzwaniem dla możliwości człowieka. Umożliwia mu wgląd w siebie, we własną jaźń, a przez to także powrót do prawdziwych relacji z innymi ludźmi. Sztuka powinna stawać się rzeczywistym sposobem interpretowania świata, sposobem porozumiewania się z nim. Sytuacje w jakich się znajdujemy, ludzie, z którymi obcujemy, wyzwalają w nas określone reakcje, wywołują określone postawy.

Obecne nasilenie brutalności i agresji, wszechobecne okrucieństwo, wszystko to powoduje zagubienie i lęk współczesnego człowieka.

Możliwość rozluźnienia krępujących nas schematów, ujawnienia spontaniczności, pobudzenia wyobraźni, powrotu do autentycznych relacji międzyludzkich daje nam między innymi sztuka. Sztuka, to przecież otwarcie na świat, to percepcja otaczającej nas rzeczywistości. To uświadomienie sobie własnego miejsca w świecie i pozostawienie w nim niepowtarzalnego, osobnego i osobistego śladu.

Opis dzieła charakteryzuje się czystością przekazu. Układ poszczególnych części opisu oraz ich treść, daje możliwość poznania zapisu inspiracji w procesie poszukiwań twórczych Jana Alberta Cieślaka. Autora pasjonuje penetrowanie idei obrazu, jak i sam akt kreacji, realizacji malarskiej, jej dialogu między kolorem, a formą. Cieślak bada działanie różnych archaicznych, czy wręcz archetypicznych środków wyrazu w przestrzeni prezentowanego cyklu. Działania te wizualizują zmagania artysty ze sobą i otaczającą go rzeczywistością, prezentując oryginalne doświadczenie plastyczne autora.

Bibliografia opisu obejmuje 40 publikacji starannie dobranych i wyselekcjonowanych ze zbiorów piśmiennictwa polskiego i światowego. Cytowane piśmiennictwo obejmuje aktualne informacje dotyczące opracowywanego przez Cieślaka tematu. Dodatkowo w opisie wykorzystano i prawidłowo zacytowano materiał ze stron internetowych. W części pierwszej, w oparciu o dobrze dobrane piśmiennictwo, autor omówił zjawiska pustki i pełni na przykładach z wielu dziedzin: filozofii, religii, literatury, architektury i malarstwa.

Proponowana postawa Jana Alberta Cieślaka to wyraz harmonii władz poznawczych w procesie kreacji. Wszechstronne doświadczanie samego siebie i świata poza wszelkimi zamiarami pozaartystycznymi i celowo-racjonalnymi, jest najpełniejszym wyrazem realizacji autora *Między pustką a pełnią*.

Dorobek artystyczny, działalność organizacyjna, pozwalają stwierdzić, iż Pan mgr Jan Albert Cieślak jest aktywnym i dojrzałym artystą. Podejmuje różnorodne wyzwania artystyczne, dydaktyczne oraz organizacyjne, które charakteryzują się dużą różnorodnością i złożonością. Pracuje zarówno samodzielnie, jak i w zespołach.

Reasumując, po analizie dorobku artystycznego, organizacyjnego, działalności dydaktycznej oraz pracy doktorskiej pana magistra Alberta Jana Cieślaka, przygotowanej pod opieką promotorską profesora Wojciecha Cieśniewskiego, stwierdzam, że wspomniana praca stanowi oryginalne dokonanie artystyczne oraz wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną Kandydata w dziedzinie sztuka, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki oraz potwierdza umiejętność prowadzenia przez wyżej wymienionego Kandydata samodzielnej pracy artystycznej. Uważam również, że przedstawiona przez pana Alberta Jana Cieślaka praca doktorska w pełni uzasadnia nadanie Mu stopnia doktora w dziedzinie sztuka, w dyscyplinie : sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

dr hab. Tomasz Nowak, prof. uczelni

